

ΘΕΜΑ 9ο
(Ισοκράτης, Προς Δημόνικον, 1-4)

Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας, πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσιν, καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξάλειψειεν. Ἡγούμενος οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιομένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητὰς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰπτόνικον συνηθείας· πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. Ὅρῳ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτικούς λόγους συγγράφουσιν, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περὶ γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν·

ΣΧΟΛΙΑ

1. Ἐν πολλοῖς: ἡ αντωνυμία σε ουδέτερο γένος: 'σε πολλά πράγματα', εμπρ. επιρρ. προσδιορισμός της αναφοράς στην μτχ. 'διεστῶσας'. **διεστῶσας:** συνημμ. μτχ. στο αντικείμενο του ρ. 'εὐρήσομεν' που είναι το 'τὰς γνώμας', κατηγορηματική μτχ. **τῶν σπουδαίων:** σε αρσενικό γένος συντάσσεται με το 'γνώμας' ως γενική κτητική.
2. τὰς...διανοίας: ἡ αιτιατική ὅμοια με την προηγούμενη. Ἡ ενδιάμεση γενική ἴδια με την προηγούμενη.
3. παρόντας: ἀναρθη μτχ. συνημμ. στο ουσιαστικό 'τοὺς φίλους', επιρρηματική, υποθετική με απόδοση το 'τιμῶσι': (εἰ οἱ φίλοι παρόντες εἰσί, τούτους τιμῶσιν).
4. ἀπόντας: ἀναρθη μτχ. συνημμ. στο ενν. ἀπό πριν 'τοὺς φίλους', επιρρ. εναντιωματική. **τὰς συνηθείας:** αντικείμενο στο ρ. 'διέλυσε', καὶ ἡ ενδιάμεση γενική εἶναι υποκειμενική, ἀλλὰ καὶ σε θέση επιθετικού προσδιορισμοῦ, διότι βρίσκεται ἀνάμεσα σε ἄρθρο καὶ σε ὄνομα.
5. τὰς...φιλίας: αντικείμενο στο ρ. 'ἂν ἐξάλειψειεν', δυνητικής ευκτικής. **Ἡγούμενος:** ἀναρθη μτχ. συνημμ. στο υποκείμενο του 'ἀπέσταλκα', δηλ. στο ενν. 'ἐγώ', επιρρηματική, αιτιολογική: 'επειδή πιστεύω..., σου ἐστελεῖ'. **πρέπει:** αντικείμενο στην μτχ., ἀπρόσωπη σύνταξη.
6. τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιομένους: ἔχουμε δυο ἐναρθρες μτχχ. σε αιτιατική πτώση 'τοὺς ὀρεγομένους ~ τοὺς ἀντιποιομένους' ως ουσιαστικά, υποκείμενα στο ἀπαρέμφατο 'εἶναι'. Οἱ γενικές που παρεμβάλλονται 'δόξης ~ παιδείας' συντάσσονται ἀντιστοιχῶς με τις δυο μτχχ. ως αντικείμενά τους: 'ὀρέγομαι τινός = ἐπιθυμῶ κάτι, ἀντιποιοῦμαι τινός = ἐπιθυμῶ κάτι'. Συγχρόνως ὁμως ἐπειδή βρίσκονται ἀνάμεσα σε ἄρθρο καὶ ὄνομα, θεωροῦνται καὶ σε θέση επιθετικού προσδιορισμοῦ.

- τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων:** δυο γενικές συντασσόμενες με το ουσιαστικό ‘μιμητὰς’ ως γενικές αντικειμενικές. **εἶναι:** υποκείμενο στο απρόσωπο ‘πρέπει’.
- 7. μιμητὰς:** κατηγορούμενο. **δώρον:** επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου ‘σου ἐστὶλα αὐτὸν τον λόγον ὡς δῶρον’. **τεκμήριον:** επίσης επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου ως επεξήγηση στο ‘δώρον’. **τῆς ...εὐνοίας:** συντάσσεται με το ‘τεκμήριον’ ως γενική αντικειμενική.
- 8. σημείον:** ὅ,τι και το ‘τεκμήριον’. **τῆς...συνηθείας:** ὅ,τι και το ‘σημείον’. **τοὺς παῖδας:** υποκείμενο στο απαρέμφατο ‘κληρονομεῖν’. **ὥσπερ τῆς οὐσίας:** αναφορική παραβολική πρόταση χωρίς ρ., που ὁμως εννοείται το ‘κληρονομοῦσιν’ ἀπὸ το απαρέμφατο ‘κληρονομεῖν’. Η γενική ‘τῆς οὐσίας’ αντικείμενο στο εννοούμενο ‘κληρονομοῦσιν’.
- 9. τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς:** το ἑναρθρο ουσιαστικό εἶναι αντικείμενο στο απαρέμφατο, και το ἑναρθρο ἐπίθετο εἶναι ἐπιθετικός προσδιορισμός, ‘πατρική φιλία = ἡ φιλία που ἔχει δημιουργήσει ο πατέρας’. **κληρονομεῖν:** υποκείμενο στο απρόσωπο ‘πρέπει’. **τὴν τύχην:** αντικείμενο στο ρ. **ἡμῶν συλλαμβάνουσιν:** η μτχ. εἶναι ἀναρθρη συνημμ. στο ‘τὴν τύχην’ ως κατηγορούμενο του αντικείμενου, δηλ. κατηγορηματική. Η δοτική εἶναι επιρρ. της συνοδείας: ‘συλλαμβάνω τινί = ‘πιάνω’ κάτι μαζί με κάποιον = συνεργάζομαι με κάποιον’.
- 10. τὸν...καιρὸν:** ὅ,τι και ‘τὴν τύχην’. Η ἐνδιάμεση μτχ. εἶναι ἐπιθετικός προσδιορισμός. **συναγωνιζόμενον:** ὅ,τι και η μτχ. ‘συλλαμβάνουσιν’.
- 11. σοὶ μὲν ἀκμή:** ενν. το ρ. ‘ἐστὶ’ ως υπαρκτικό ‘ἔστι μοι ἀκμή = ὑπάρχει σε μένα ο κατάλληλος χρόνος’. Η σύνταξη εἶναι προσωπική με την δοτική ως προσωπική. **φιλοσοφεῖν:** ἀναρθρο απαρέμφατο συντασσόμενο με το ‘σοὶ μὲν ἀκμή <ἐστὶ>’, επιρρηματικό, συμπερασματικό. **τοὺς φιλοσοφούντας:** ἑναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, αντικείμενο στο ρ.
- 13. οὐ μὴν:** ἀντιθέτει πάντοτε με εννοούμενο ἀρνηση: ‘ὁμως δεν...’. **περὶ γε τὸ κράτιστον:** ἐμπρόθετος προσδ. της αναφοράς στο ‘διατρίβουσιν’. **τῆς φιλοσοφίας:** συντάσσεται με το ‘κράτιστον’ ως γενική διαιρετική.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Σε πολλά ζητήματα, Δημόνικε, θα βρούμε ότι διαφέρουν πολύ οι απόψεις των επιφανών ανδρών και οι αντιλήψεις των αμαθών, αλλά και μεγάλη διαφορά έχουν αποκτήσει ως προς τις μεταξύ τους σχέσεις. Διότι εκείνοι τιμούν τους φίλους τους, μόνο αν βρίσκονται κοντά τους, ενώ αυτοί εδώ τους αγαπούν ἔστω κι αν απουσιάζουν, και τις σχέσεις των αμαθών ανθρώπων ἑνα μικρό διάστημα χρόνου τις διαλύει, ενώ ἀντιθέτως τις φιλίες των επιφανών ανδρών δεν εἶναι δυνατόν να τις καταστρέψει σύμπας ο χρόνος. Επειδή λοιπόν πιστεύω ότι πρέπει εκείνοι που ἐπιθυμούν την δόξα και ἐπιδιώκουν την μόρφωση, να εἶναι μιμητές των επιφανών ανδρών κι ὄχι των αμαθών ανθρώπων, σου ἔχω στείλει αὐτὴν ἐδῶ την ομιλία ως δῶρο, δηλ. ως μία ἀπόδειξη της καλῆς διάθεσης ἀπέναντι σε εσάς, και ως ἀπὸ ἀπόδειξη της σχέσης μου με τον Ἰππόνικο. Διότι πρέπει τα παιδιά, ὅπως ακριβῶς κληρονομοῦν την περιουσία, ἔτσι να κληρονομοῦν και την φιλία που ἔχει δημιουργήσει ο πατέρας τους. Γιατί βλέπω ότι και η τύχη συνεργάζεται μαζί μας και ὅτι η παρούσα χρονική στιγμή ἀγωνίζεται δίπλα μας. Καθὼς ἐσύ ἐπιθυμείς την μόρφωση, κι ἐγὼ προσπαθῶ να ἐκπαιδεύσω ἄλλους, ἐσύ πάλι βρίσκεται στην πιο κατάλληλη χρονική στιγμή ὥστε να φιλοσοφήσεις, ενώ ἐγὼ βάζω ὅσους φιλοσοφούν στον σωστό δρόμο. Ὅσοι λοιπόν συγγράφουν λόγους προτρεπτικούς για τους φίλους τους, κάνουν μία καλή πράξη, ὁμως δεν ἀσχολούνται με το πιο σημαντικό στοιχείο ἀπὸ την φιλοσοφία.